

ОДБРАНА

ЦЕНТАР АБХО У КРУШЕВЦУ

РЕГИОНАЛНО ОКУПЉАЊЕ

Креатори пројекта желе да се на основу садашњих људских и инфраструктурних капацитета, традиције и искустава које Центар АБХО поседује, координирају заједничке активности земаља – потенцијалних донатора и надлежних министарстава Владе Републике Србије, у циљу формирања Регионалног центра АБХО већих могућности, оспособљеног да извршава едукативне, оперативне и доктринарне задатке на националном, регионалном и међународном плану

У Дубровнику је 10. и 11. септембра одржан регионални скуп Форума за помоћ земљама југоисточне Европе (SEEC), у циљу усаглашавања предлога за формирање регионалних центара између земаља партнера (Србије, Албаније, БиХ, Македоније, Хрватске и Црне Горе) и ефикаснијег усмеравања међународне донаторске помоћи.

У раду Форума, Србија је имала запажено учешће. После скупа помоћник министра одбране Душан Спасојевић је нагласио да су учесници препознали Центар АБХО у Крушевцу и Војномедицинску академију у Београду као наше најзначајније капацитете у регионалним оквирима.

После овакве оцене Форума за помоћ земљама југоисточне Европе сасвим је близу реализација пројекта о формирању Регионалног центра АБХО, у којем би се школовали стручњаци и реализовали оперативни и доктринарни задаци на националном, регионалном и међународном нивоу. Традиција едукације дуга 60 година, инфраструктура, опрема, искуство и стручност запослених представљају реалну основу да припадници рода АБХО из крушевачког гарнизона достигну циљ формирања Регионалног центра, на коме већ неколико година професионално, организовано и стрпљиво раде.

Заступник команданта ЦУК АБХО потпуковник мр Ванчо Филиповски

Регионалног центра АБХО у Крушевцу" у циљу препознавања и дефинисања улоге Центра у савременим евроатлантским интеграцијама и његовог дефинисања као цивилно-војног центра Србије и земаља у региону. Радом округлог стола, на коме су учествовали представници заинтересованих ресора и институција Републике Србије, Министарства одбране и Војске, руководио је председник националне комисије за спровођење конвенције о забрани хемијског оружја амбасадор Братислав Ђорђевић.

Пројекат је стандардизован по моделу Министарства одбране Краљевине Данске и кроз билатералне посете и контакте предочен представницима Немачке, Италије, Румуније, Швајцарске, Аустрије и Организације за забрану хемијског оружја, која је већ најавила конкретна улагања у модернизацију сме-

БАТАЉОН АБХО

Центар за усавршавање кадрова АБХО тешко би функционисао без сарадње и помоћи 246. батаљона АБХО којим командује пуковник Зоран Стојановић. Стотињак људи из те јединице често се укључује у реализацију семинара, курсева и других практичних облика усавршавања, кондицирања и обучавања. „Вежбалиште Равњак са својих 90 хектара – тврди заменик команданта батаљона потпуковник Раде Рњаковић – пружа оптималне услове за реализацију обуке и курсева. Наравно, припадници батаљона обављају и друге одговорне задатке попут деконтаминације простора на југу Србије, обезбеђења административне линије или ангажовања у јединици за обезбеђење од нуклеарних и хемијских удеса у миру.”

Има мишљења да би Регионални центар АБХО требао да обухвати све АБХО саставе у гарнизону Крушевац, па самим тим и 246. батаљон АБХО.

Потпуковник мр Ванчо Филиповски, заступник команданта крушевачког Центра за усавршавање кадрова истиче да су тежње припадника Центра да сачувају капацитете стваране деценијама, својевремено резултирале покретањем иницијативе за прерастање постојећег Центра у Регионални цивилно-војни центар АБХО.

■ КОНКРЕТИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА

„Ова иницијатива покренута је још 2004. године, формирана изразом пројекта 2006, а крунисана стављањем Центра у презентациони документ за сарадњу са земљама чланицама Партнерства за мир и подршком учесница Форума за помоћ земљама југоисточне Европе. Сматрамо да имамо људске и материјалне ресурсе за формирање једног таквог центра, што смо и доказали успешном реализацијом више интернационалних курсева и садржајном билатералном војном сарадњом” каже потпуковник Филиповски.

У причу око формирања Регионалног центра озбиљно се ушло крајем марта 2006. године, када је у Крушевцу одржана иницијална конференција на којој је обављена презентација страних искустава из ове области као и могућих путева за формирање центра за оспособљавање кадра АБХО за Балкан. Конференцији су присуствовали представници Владе Републике Србије, МО и ГШ ВС, а потпуковници Иван Лазаревић и Горан Десанчић већ тада су нагостили да постоје реалне основе да пројекат добије финансијска средства од Форума за помоћ земљама југоисточне Европе. Шест месеци касније одржан је и округли сто на тему „Формирање

штајних капацитета Центра. Марта 2007. године одржана је у Београду донаторска конференција за помоћ земљама југоисточне Европе, а на њој је Министарство одбране Аустрије званично поддржало пројекат Регионалног центра и понудило донирање у форми обучавања и курсирања припадника центра и имплементације Нато стандарда.

Шта даље? Предстоји конкретизација пројекта, у сагласности са основним опредељењима да се највећи део послова заврши ослоном на сопствене снаге, уз неопходну помоћ донатора. На нивоу Републике Србије већ су утврђене потребе и одређена будућа улога Центра у реализацији задатака, како за потребе цивилних структура на националном плану, тако и у ширим регионалним оквирима. Много тога зависи и од следеће донаторске конференције Форума за помоћ земљама југоисточне Европе, када се очекује конкретна понуда и финансијска подршка пројекту. То је предуслов да се имплементација целокупног пројекта заврши до 2010. године. До тада потребно је усвојити интероперабилну организацијско-формацијску и материјалну структуру Регионалног центра са сличним центрима у свету, оспособити стручни кадар у складу са Нато стандардима АБХО и модернизовати опрему и инфраструктуру.

Од Регионалног центра АБХО очекује се да организационо, кадровски и материјално буде оспособљен да може самостално да извршава задатке које намећу савремени безбедносни изазови, ризици и претње, актуелни и данас, и убудуће. Уосталом, проблемима потенцијалних нуклеарних, хемијских и биолошких удеса, контактно-нападних земљишта, ваздуха и воде и терористичких напада НХБ оруж-

јима највећи број држава и армија света придаје велику пажњу и формира адекватне снаге за одговор на ове опасности.

– Наш центар – тврди начелник Оперативног одсека потпуковник мр Иван Лазаревић – са великом традицијом, инфраструктуром и капацитетима може бити не само локалног карактера, за потребе војске и друштвене заједнице у целини, већ и Регионални центар за сарадњу са Организацијом за забрану хемијског оружја, земљама чланицама Партнерство за мир из југоисточне Европе, а ако уђемо у НАТО и са овим војно-политичким савезом.

■ ИНТЕРНАЦИОНАЛНИ КУРСЕВИ

Нема сумње да шест деценија рада и развоја Центра АБХО представљају поуздану гаранцију да ће ова установа и у другочијем окружењу реализовати све постављене задатке. То потврђује и најстарији припадник Центра за усавршавање кадрова заставник Драган Петровић:

– Ми смо поносни на наше претходнике који су стратешки и студиозно развијали наш центар и омогућили нам да имамо основу за даљи развој и просперитет. Захваљујући њима ми данас имамо инфраструктуру и капацитете попут објеката за смештај људи, РХ лабораторије или полигона „Равњак, али и знања и вештине које немају абехајци из западних земаља, поготово у роду са правим контаминантима и токсичним хемикалијама“. Потврду ових речи лако је пронаћи у активностима припадника Центра за усавршавање кадрова последњих година, када су они уверљиво доказали да у потпуности могу да одговоре изазовима оспособљавања представника страних армија и међународних организација.

У протекле четири године 82 полазника из 38 земаља света завршило је у крушевачком Центру курсеве из области помоћи и заштите од хемијског оружја. Ове године (11–22. јуна) по први пут је реализован и напредни курс за абехајце земаља северне Африке (Мароко, Алжир, Тунис и Либија), као и три тренинг курса за инспекторе стално запослене у Организацији за забрану хемијског оружја. Само од поменутих тренинг курсева за рад са реалним токсичним материјама Центар је остварио приход од 24.380 евра. У наредном периоду Центар очекује још интензивнија сарадња са Организацијом за забрану хемијског оружја и реализација више програма оспособљавања за њене потребе. Поред поменутих активности, припадници Центра су били успешни домаћини међународног симпозијума Српског хемијског друштва „Хемија и заштита животне средине“ (250 учесника од којих 70 из иностранства), као и професионални и стручни извођачи тренинг курса за потребе Противпожарне полиције „Превенција хемијских акцидената“ и курса за оспособљавање старешина специјалних јединица „Примена несмртоносних хемијских средстава у противтерористичким дејствима и мировним мисијама“.

У крушевачком Центру АБХО оспособљено је око 18 хиљада официра, подофицира, војника, цивилних лица и припадника страних оружаних снага и то по највишим дидактичко-методичким захтевима. У Центру за усавршавање кадрова АБХО, сада у саставу Команде за обуку, и данас се реализује стручно специјалистичко школовање и усавршавање кадра рода АБХО и усавршавање старешина других родова и служби из области ПНХБ обезбеђења. Недавно је почела и обука војника рода АБХО у другој фази првог периода стручно-специјалистичке обуке. Наравно, не треба заборавити ни на оспособљавање команди оперативног и стратегијског нивоа из проблематике АБХО, пружање помоћи у обуци студената ВА, оспособљавање лица из цивилног сектора за потребе цивилне заштите, учешће у опитно-експлоатационим испитивањима опреме и пружање експертске помоћи структурама изван МО. То су све задаци у којима припадници центра на делу показују висок степен професионализма, стручности и способности, мада школовање сопственог кадра све више почиње да поприма секундарни значај у односу на друге активности. Једноставно, Центар за усавршавање кадрова АБХО морао је постепено да мења фи-

Потпуковник мр Иван Лазаревић изводи наставу на тренинг курсу за потребе Организације за забрану хемијског оружја

зиномију сопствених задатака у складу са постојећим процесима трансформације Војске Србије и система одбране. У таквим околностима Регионални центар АБХО представља не само реализацију амбициозне визије даљег правца развоја, већ и најфункционалнији облик постојања центра АБХО у Крушевцу.

■ ИНТЕГРИСАНИ СИСТЕМ ЗАШТИТЕ

У поступку профилисања новог регионалног центра потребно је сагледати и искуства страних армија у организовању одбране и реоговања у случају нуклеарних и хемијских удеса. Опште карактеристике таквих центара у Европи говоре да и они имају нове функције и задатке у односу на класичне и да су уједно војни, цивилни и међународни. Према речима потпуковника Ивана Лазаревића, у европским земаљама приметна је јака повезаност цивилне заштите, АБХО службе и цивилних институција које на националном нивоу организују истраживање, развој и обуку. Интересантно је да центри, поред поменутих функција, припремају и снаге АБХО за учешће у међународним мировним и хуманитарним мисијама и развијају јединице за уклањање последица природних катастрофа. Европска тенденција да центри за АБХО управљају у кризама у случају катастрофа, представља веома важну чињеницу у покушајима да се формира један Регионални центар у средишту Балкана.

Иако слика око Регионалног центра АБХО још увек није саввим прецизна, многи показатељи говоре да се читав процес креће у добром правцу. Креатори пројекта желе да се на основу садашњих људских и инфраструктурних капацитета, традиције и искуства које Центар поседује, координирају заједничке активности земаља – потенцијалних донатора и надлежних министарстава Владе Републике Србије (МО, МУП, Министарство за науку и заштиту животне средине...) у циљу формирања Регионалног центра АБХО повећаних могућности и спремног да извршава едукативне, оперативне и доктринарне задатке на националном, регионалном и међународном плану. Такав центар укључио би се у мрежу сличних центара у Европи и бавио би се обуком и стручним усавршавањем експерата за АБХО у цивилном и војном сектору, увежбавањем тимова из стручних области АБХО, стручним експертима и пословима који третирају проблематику заштите животне средине у војсци и цивилном друштву. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ